

Ympäristöterveydenhuollon
valvontasuunnitelman
toteutumisen arviointi
2023

Kouvolan kaupunki
Tekniikka ja ympäristö
PL 85, Torikatu 10
45100 Kouvola
p. 020 61 511

SISÄLLYS

1	Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa valvontasuunnitelmaan	4
1.1	Elintarvikevalvonta.....	4
1.1.1	Tarkastukset ja ilmoitukset.....	4
1.1.2	Näytteenotto.....	7
1.1.3	Projektit.....	7
1.2	Terveystensuojelu	8
1.2.1	Tarkastukset ja ilmoitukset.....	8
1.2.2	Näytteenotto.....	10
1.2.3	Projektit.....	11
1.3	Haittaeläinasiat.....	11
1.4	Tupakka- ja lääkelain valvonta.....	11
1.5	Eläinlääkintähuolto.....	12
2	Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	13
2.1	Elintarvikevalvonta.....	13
2.1.1	Valvonnan kattavuus toimialoittain	13
2.1.2	Valvonnan painopisteet	13
2.1.3	Tarkastuksilla esiin tulleet epäkohdat sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi	13
2.2	Terveystensuojelu	17
2.3	Tupakka- ja lääkelain valvonta.....	18
2.4	Eläinlääkintähuolto.....	18
3	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	19
4	Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä	19
4.1	Ohjaus- ja neuvonta.....	19
4.1.1	Koulutusvideot.....	19
4.1.2	Kohdennetut käynnit	20
4.2	Esitykset ja luennot.....	20
4.3	Muu viestintä.....	20
5	Toiminnan laadullinen arviointi	21
6	Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteet	21
6.1	Epidemiat.....	21
6.2	Sairastumis- ja haittaepäilyilmoitukset	22

KOUVOLA

6.3	Varautuminen	22
6.4	Häiriötilanteet.....	22
7	Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	23
8	Voimavarat	23
9	Toiminnan kehittämistarpeet	24

LIITTEET

Liite 1	Toiminnan volyymit vuosilta 2019–2023
Liite 2	Valvonnan vertailu valtakunnalliseen tasoon

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kouvolan kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kootaan yhteen valvonnan keskeiset tulokset, analysoidaan niitä ja arvioidaan, miten valvonnalle asetetut vaikuttavuustavoitteet on saavutettu. Toteumassa nostetaan esiin havaitut valvonnan vahvuudet, kehittämiskohteet ja poikkeamat. Kehittämiskohteiden ja poikkeamien osalta esitetään myös korjaavat toimenpiteet sekä niiden aikataulutus. Toteuma laaditaan ensisijaisesti toiminnan kehittämistä varten, mutta tiedot raportoidaan myös keskusviranomaisille ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmän (VYHA) kautta.

Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on hyväksynyt 4.12.2019 § 107 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024. Tämän jälkeen valvontasuunnitelmaan on tehty vuosittaiset päivitykset ja vuoden 2023 päivitys on hyväksytty teknisen lautakunnan lupajaostossa 14.12.2022 § 103.

1 Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa valvontasuunnitelmaan

Vuodelle 2023 laadittu valvontasuunnitelma toteutui melko hyvin. Elintarvikelain valvonnan osalta toteutunut suunnitelmallisten tarkastusten määrä oli 89 % valvontasuunnitelmaan asetetusta tavoitetarkastusmäärästä. Elintarvikelain alkutuotannon valvontamäärissä päästiin tavoitteeseen. Terveysuojelulain valvonnan osalta toteutunut suunnitelmallisten tarkastusten määrä oli 98 % valvontasuunnitelmaan asetetusta tavoitetarkastusmäärästä. Tupakkalain valvonnassa tehtiin 78 % suunnitelluista tarkastuksista. Lääkelain valvonnassa valvontasuunnitelmassa asetetut tarkastusmäärätavoitteet saavutettiin ja jopa ylitettiin tavoitemäärä. Taulukossa 1 on esitetty tarkastusten määrät suhteessa valvontasuunnitelmaan.

Taulukko 1 Yhteenvedo tarkastusmääristä ja valvontasuunnitelman toteutumisesta

	Valvontakohteiden määrä	Suunnitellut tarkastukset	Toteutuneet suunnitelmalliset tarkastukset	Seuranta-tarkastukset	Toteuma (%)
Elintarvikevalvonta	635	326	288	73	88
Alkutuotanto	934	13	14	4	108
yht.	1569	339	302		89
Terveysuojelu	487	162	158	0	98
Tupakkavalvonta	132	60	47	2	78
Lääkelain valvonta	58	15	18	0	120

Liitteessä 2 on esitetty kuvaajia, joissa verrataan Kouvolan valvontayksikköä valtakunnalliseen tasoon (Lähde LaatuNet). Kuvaajista voidaan todeta, että Kouvolan terveysvalvonnan tekemä valvonta ja valvonnan tulokset ovat samoilla suuntaviivoilla valtakunnallisen tasoon nähden.

1.1 Elintarvikevalvonta

1.1.1 Tarkastukset ja ilmoitukset

Elintarvikelain mukaisia kohteita oli vuoden 2023 aikana terveysvalvonnan suunnitelmallisen valvonnan piirissä 1515 kpl ja kohdetoimintoja 1795 kpl. Elintarvikelain mukaisia suunnitelmallisia tarkastuskäyntejä tehtiin kaikkiaan 302 kpl (89 % tavoitteesta) ja niiden seurantatarkastuksia 77 kpl. [Ruokaviraston riskiluokitusohjeen](#) mukaisesti suunniteltuja tarkastuksia oli suunniteltu tehtäväksi 339 kpl + seurantatarkastukset.

KOUVOLA

Tarkastuskäynneistä Oiva-tarkastuskäyntejä oli 284 kpl (n. 90 % tavoitteesta) ja Oiva-seurantatarkastuksia 71 kpl (20 %). [Ruokaviraston riskiluokitusohjeen](#) mukaisesti Oiva-tarkastuksia oli suunniteltu tehtäväksi 315 kpl + seurantatarkastukset 51 kpl (15 %). Seurantatarkastuksia oli 40 % enemmän kuin edellisvuonna ja paljon enemmän kuin oletettiin. Eniten tarkastuksia tehtiin ravintoloihin, suurtalouskeittiöihin ja vähittäismyymälöihin (taulukko 2).

Oivan ulkopuolella olevia suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin seuraavasti:

- kontaktimateriaalitarkastuksia tehtiin 4 kpl + 2 kpl seurantatarkastuksia (suunniteltu 7 kpl).
- alkutuotannon tarkastuksia tehtiin 14 kpl + 4 kpl seurantatarkastuksia (suunniteltu 13 kpl).

Suunnitelman ulkopuolisia, mm. valituksen takia tai tilapäisen myynnin tarkastuksia tehtiin 27 kpl.

Elintarvikelain 8 §, 10 §, 11 § ja 13 § mukaisia ilmoituksia ja hakemuksia käsiteltiin 178 kpl (liite 1). Ne liittyvät useimmin uuden elintarviketoiminnan (103 kpl) tai hyväksytyin elintarvikehuoneiston perustamiseen tai olennaiseen muuttamiseen (2 kpl) tai toiminnan lopettamiseen (73 kpl). Ilmoitusten vastaanotto ja ensimmäisen tarkastuksen tekeminen on vastuutettu kahdelle tarkastajalle. Tämän on havaittu yhdenmukaistavan ja nopeuttavan asiakaspalvelua. Aiottua asiakaskyselyä muutokseen liittyen ei toteutettu v. 2023 mutta se on tarkoitus toteuttaa vuonna 2024. Lisäksi mm. kirjoitettiin vientitodistuksia ja annettiin lausuntoja.

Suuresta seurantatarkastuksien määrään takia suunnitelmallisia tarkastuksia jäi tekemättä n. 85 kpl. Uusien toimijoiden suuren määrän johdosta toimijan vaihdoksien jälkeen tehtäviä ensimmäisiä tarkastuksia jäi tekemättä 58 kpl. Rästiin jääneet, tekemättömät tarkastukset, 143 kpl, siirtyivät vuodelle 2024.

Taulukko 2 Suunnitellut ja toteutuneet elintarvikevalvonnan tarkastukset kohdetyypeittäin

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Valvonnassa olevien toimintojen lukumäärä (kaikki vuoden aikana aktiiviset)	Suunniteltujen tarkastuksien määrä 2023	Toteutuneiden tarkastuksien määrä 2023	Toteutuneiden seurantatarkastuksien määrät 2023
Toimintaluokka	Toimintatyyppi				
Maitoala					
	Juuston valmistus	2	4	2	
	Maitonesteiden valmistus	2	9	2	
Liha-ala					
	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	6	4	
	Raakalihavalmisteiden valmistus	1	1	2	
Kala-ala					
	Tuoreiden kalastustuotteiden valmistus	0	0	0	
	Kalajalosteiden valmistus	0	0	0	
Muna-ala					
	Munapakkaamo	1	2	2	
	Munatuotteiden valmistus	0	0	0	
Kansalliset toiminnalliset helpotukset (ent. vähäriskinen toiminta elintarvikehuoneistossa)					
	Lihan käsittely (lahtivajat)	3	1	1	
Vilja- ja kasvisala					

KOUVOLA

	Myllytoiminta	1	0	0	
	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	20	17	7	2
	Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	8	5	1	
	Muiden viljatuotteiden valmistus	2	9	2	
	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	6	6	4	
	Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	2	1	1	
Elintarvikkeiden valmistus, ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis					
	Yhdistelmätuotteiden valmistus	6	5	1	
	Makeisten valmistus	4	4	1	
	Juomien valmistus	0	0	0	
	Muu valmistus (esim. kahvinpaahto)	3	0	0	
Elintarvikkeiden myynti					
	Tukkumyynti	2	1	1	1
	Vähittäismyynti	159	60	56	17
	Muut tapahtumat (esim. torit)	2	0	0	
	Kuluttajan tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvikkeet	0	0	0	
Elintarvikkeiden tarjoilu					
	Ravintolatoiminta	129	87	77	37
	Grilli- ja pikaruokatoiminta	38	6	17	3
	Kahvilatoiminta	78	19	19	7
	Pubitoiminta	30	4	1	
	Suurtalous, laitoskeittiö	41	29	24	2
	Suurtalous, keskuskeittiö	23	26	24	1
	Suurtalous, tarjoilukeittiö	112	8	26	1
	Pitopalvelu		8	4	
Elintarvikkeiden kuljetukset					
	Elintarvikkeiden kuljetus	15	2	1	
	Elintarvikkeiden pakastekuljetus	6	2	1	
	Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	10	3	0	
	Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	4	0	0	
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen, pakkaaminen					
	Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	1	2	0	
	Muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	15	2	3	
	Elintarvikkeiden pakastaminen	0	0	0	
	Elintarvikkeiden pakkaaminen	0	0	0	
Elintarvikekontaktimateriaalit (ei Oiva)					
	Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	3	3	0	

KOUVOLA

	Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	1	1	0	
	Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	7	7	4	2
Elintarvikkeiden vienti ja tuonti					
	Maahantuonti	3	0	1	
Elintarvikehuoneistot yhteensä		779	326	288	73
Alkutuotanto (ei Oiva)					
	Hunajantuotanto	29	0	0	0
	Kalastus	2	0	0	0
	Lihantuotanto	81	0	0	0
	Maidontuotanto	73	10	10	4
	Munantuotanto	57	1	2	0
	Peltoviljely	728	0	0	0
	Puutarhaviljely, avomaa	35	0	0	0
	Puutarhaviljely, kasvihuone	3	2	2	0
	Siitosmunantuotanto	0	0	0	0
	Vesiviljely	0	0	0	0
	Itujen tuotanto	0	0	0	0
	Sienimöt	0	0	0	0
Alkutuotanto yhteensä		1012	13	14	4
Elintarvikehuoneistot ja alkutuotanto yhteensä		1791	339	302	77
Suunnitellut – ja seurantatarkastukset yhteensä				379	

1.1.2 Näytteenotto

Muu suunnitelmallinen näytteenotto. Näytteitä otettiin seuraavasti:

- Salmonella erityistakuut (EY1688/2006): 0 kpl (ei Salmonella -erityistakuiden piirissä olevaa maahantuontia).
- Ruokaviraston valvontaohjelmien näytteenottopyynnöt: 6 kpl
 - Eläinlääkejäämien valvontaohjelma: 6 kpl
 - Elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelma: 0 kpl
 - Elintarvikkeiden torjunta-ainevalvontaohjelma: 0 kpl

Valvontasuunnitelman ulkopuolinen näytteenotto. Näytteitä otettiin seuraavasti:

- Ruokamyrkytyspäilyt, 5 kpl
- Kuluttajavalitukset, 0 kpl
- Omavalvonnan toimivuuden todentaminen, 0 kpl

1.1.3 Projektit

Toteutettiin yksi näytteenottoprojekti yhteistyössä Kotkan ja Haminan kanssa;

[Energiälisäkeprojekti](#). Näytteitä haettiin 24 toimipaikasta, yhteensä 30 näytettä, joista 20 kpl oli laadultaan hyviä. Huonon tuloksen saaneista paikoista (8 kpl) haettiin uusintanäytteitä, kunnes ne olivat laadultaan hyviä.

1.2 Terveydensuojelu

1.2.1 Tarkastukset ja ilmoitukset

Terveydensuojelulain mukaisia kohteita oli vuoden 2023 alussa terveystarkastuksen suunnitelmallisen valvonnan piirissä 511. Terveydensuojelulain valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 158, mikä oli 98 % suunnitellusta tarkastusmäärästä. Tarkastuksia tehtiin mm. kouluihin, asumisyksiköihin, kauneushoitoloihin, liikuntatiloihin, kokoontumis- ja majoitushuoneistoihin, uimahalleihin ja -rantoihin sekä vesilaitoksiin.

Kokonaistarkastusmäärään on otettu mukaan talousvesivalvontaan kuuluvat vedenottamoiden tarkastukset. Niitä ei aiempina vuosina ole erikseen tilastoitu. Vedenottamoiden tarkastukset ovat kuitenkin suunnitelmallisia valvontatarkastuksia ja ne tilastoituvat mukaan lukuihin VATI-valvontajärjestelmästä. Jatkossa vedenottamoiden tarkastukset sisällytetään myös valvontasuunnitelmaan. Vedenottamotarkastuksien mukaan ottaminen nostaa ja hieman vääristääkin vuoden 2023 terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteumaprosenttia. Ilman vedenottamotarkastuksia toteuma olisi 83 %. Taulukossa 3 on esitetty suunnitellut ja toteutuneet tarkastukset kohdetyypeittäin.

Taulukko 3 Suunnitellut ja toteutuneet terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset kohdetyypeittäin

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Valvontakohteiden lukumäärä *	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2023	Toteutuneiden tarkastusten määrä 2023
Toimintaluokka	Toimintatyyppi			
<i>Talousvettä toimittava laitos (1352/2015)</i>				
Talousveden toimittaminen ja vedenottamot	EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m ³ päivässä tai vähintään 5000 henkilölle (ominaisuustieto)	1	1	1
	Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10–999 m ³ päivässä tai 50–4999 henkilölle (ominaisuustieto)	32	15	7
	Vedenottamo	23	-	23
<i>Talousvettä toimittava laitos (401/2001)</i>				
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 henkilölle (ominaisuustieto)	4	2	1
	Vedenottamo	1	-	0
	Tukkuvesilaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	0	0	0
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	<i>Lasten ja nuorten kohteet:</i> kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot	24	7	8

KOUVOLA

Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	<i>Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, korkeakoulu, muu aikuiskoulutus ja muut koulut ja oppilaitokset</i>	59	40	38
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	<i>Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarmit jne.</i>	43	7	6
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	<i>Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito</i>	85	26	15
	<i>Solarium</i>	5	0	1
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat / lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat / vanhainkodit ja vastaavat / muut sosiaalialan yksiköt	<i>Lasten päiväkodit ja vastaavat</i>	58	0	0
	<i>Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat</i>	14	6	6
	<i>Vanhainkodit ja vastaavat</i>	26	4	4
	<i>Muut sosiaalialan yksiköt</i>	32	9	6
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat / uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allastilat / yleiset saunat / kuntosalit ja liikuntatilat	<i>Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä</i>	4	4	4
	<i>Pienet yleiset uimarannat</i>	14	14	12
	<i>Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas</i>	14	10	6
	<i>Saunat</i>	4	2	4
	<i>Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila</i>	68	15	16
Yhteensä		511	162	158

*valvontakohteiden määrä on voinut muuttua vuoden 2023 kuluessa

Terveysuojelulain mukainen valvontasuunnitelma toteutui siis melko hyvin. Koulutarkastukset tehtiin osallistumalla kaupungin yhteisiin kiinteistökierroksiin. Kiinteistökierroksille osallistuivat tilapalvelujen edustajia (esimies, LVI-insinööri, sähköinsinööri ja sisäilma-asiantuntija), tuotannon edustajia (työnjohtajien esimies, työnjohtaja ja huoltomies), koulun rehtori, työsuojeluvaltuutettu ja terveystarkastaja.

Kauneushoitoloiden osalta jäi toteutunut tarkastusmäärä selvästi alle suunnitellun. Tehtävää hoitanut viranhaltija vaihtui ja tehtävässä ei ollut koko vuotta työntekijää. Tehtävään siirtyneen uuden työntekijän perehdytykseen meni aikaa. Yhtenä syynä on myös toimijoiden huono tavoitettavuus tarkastuksia sovittaessa.

Valvontasuunnitelmaan sisällyttömiä tarkastuksia tehtiin 145. Kyseiset tarkastukset ovat pääasiassa sisäilmaan, asuntojen siivottomuuteen, haittaeläimiin ja meluhaittoihin liittyviä.

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia ilmoituksia käsiteltiin 45. Kyseiset ilmoitukset koskivat toiminnanharjoittajan vaihtumista ja uusien toimipaikkojen aloittamista. Lausuntopyyntöjä käsiteltiin yhteensä 52. Lausuntopyyntöt koskivat pääosin ympäristölupia, rakennuslupia ja kaavaprosesseja.

1.2.2 Näytteenotto

Toteutuneet vesinäytteiden määrät olivat n. 80–110 % suunnitelluista näytemääristä Taulukossa 4 on esitetty suunnitellut ja toteutuneet vesinäytemäärät. Talusveden osalta on laskettu mukaan vesilaitosten jaksottaisen ja jatkuvan valvonnan näytteet sekä omavalvontanäytteet. Vesilaitoksen omia käyttötarkkailunäytteitä ei ole luvuissa huomioitu.

Taulukko 4 Suunnitellut ja toteutuneet vesinäytteenottomäärät

	Suunniteltu näytteenottomäärä	Toteutunut näytteenottomäärä	Toteuma- %
Talovesinäytteet	n. 140	110	n. 79
Allasvesinäytteet	77	60	78
Uimarantavesinäytteet	65	72	111

Talous- ja uimahallia valvottiin kohdekohtaisten valvontatutkimusohjelmien tai näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Näytteenottoa tehtiin joko viranomaisen, toiminnanharjoittajan tai ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Kymen Ympäristölaboratorio Oy sekä Kymijoen Vesi ja Ympäristö ry.

Verkostovedenlaatu oli pääsääntöisesti talusvesiasetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää. Ongelmia oli Kaipiaisten ja Kuusankosken vesitornien veden laadussa. Vesilaitokset tekivät torneille huoltotoimenpiteitä ja vedenlaatua selvitettiin ylimääräisillä vesinäytteillä. Talusveden häiriötilanteesta ja haittaepäilyistä on kerrottu enemmän kohdassa 6.

Valvontatutkimusohjelmien mukaisia suunnitelmallisia talusvesinäytteitä otettiin viranomaisen toimesta 75. Lisäksi vesilaitokset ottivat itse suunnitelmallisia näytteitä 45 ja käyttötarkkailunäytteitä 173. Näytteitä otettiin talusvettä toimittavien laitosten jakelualueilta, vedenottamoilta ja vesitorneista. Vesilaitoksien osalta näytteenottosuunnitelma toteutui hyvin. Sen sijaan vesiosuuskunnat eivät ottaneet kaikkia näytteenottosuunnitelman mukaisia näytteitä. Tämä vaikuttaa osaltaan siihen, ettei suunniteltu kokonaisnäytemäärä toteutunut.

Uimahallien näytteenotto toteutui suunnitelman mukaisesti avoinna olleista uimahalleista ja yleisistä altaista. Valkealatalon uimahalli oli suljettuna koko vuoden ja Kuusankosken uimahalli puolet vuodesta korjaustoimenpiteiden vuoksi, mikä vaikutti näytemääriin. Suunnitelmallisia uimahallivesinäytteenottoja oli yhteensä 60. Lisäksi uusintanäytteitä otettiin viisi kertaa. Näytteenottoista oli terveysvalvonnan ottamia 33 ja loput toimijoiden itsensä tai Kymen ympäristölaboratorion ottamia.

Yleisiltä uimarannoilta näytteet otettiin viisi kertaa ja pieniltä yleisiltä uimarannoilta kolme kertaa kesän aikana. Suunnitelmallisia uimarantavesinäytteitä otettiin 72, joka pitää sisällään myös talviuintinäytteet. Näytteistä osa oli Kymijoen Vesi- ja Ympäristö ry:n näytteenottajien ottamia näytteitä. Lisäksi otettiin neljä lisänäytettä.

Kouvolan uimarannoilla vedenlaatu oli pääasiassa erinomainen koko kesän. Koivusaaren uimarannalla oli heinäkuussa vesiepidemia, jonka vuoksi uimarannalle annettiin käyttörajoitus. Asiasta on kerrottu lisää kohdassa 6.1. Syanobakteereista eli sinilevästä tehtiin havainnot Käyrälammen ja Sompasen uimarannoilla, mutta syanobakteerien määrät olivat vähäiset.

1.2.3 Projektit

Legionellabakteeri talousvesissä - riskikiinteistöjen kartoitus ja näytteenotto

[Valvontaprojektissa](#) tutkittiin legionellabakteerin esiintymistä vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Näytteitä otettiin talousvedestä yhteensä 10 yksiköstä, jotka sijaitsivat eri puolilla Kouvola. Projekti pohjautui vuoden 2023 alussa tapahtuneeseen terveydensuojelulain muutokseen, jonka myötä tulee kiinnittää huomioita ns. ensisijaisten kiinteistöjen vesijärjestelmien riskienhallintaan. Ensisijaisia kiinteistöjä ovat esimerkiksi uimahallit, kylpylät, majoitustilat, sairaalat ja sosiaalihuollon yksiköt. Talousvesiasetuksen mukaisen toimenpiderajan ylittäviä legionellabakteerin pitoisuuksia todettiin kahdessa eri vanhusten tehostetun palveluasumisen yksikössä. Legionellabakteeri ei aiheuttanut kyseisissä asumisyksiköissä sairastumisia. Terveysvalvonta teki tiiviisti yhteistyötä Kymenlaakson hyvinvointialueen ja kiinteistöjen omistajien edustajien kanssa löydösten takia.

Yläpölyn määrän arviointi ja käytännöt yläpölyjen puhdistamisessa asumisyksiköissä, kouluissa ja päiväkodeissa

[Valvontaprojektissa](#) arvioitiin yläpölyjen määrää ja selvitettiin yläpölyjen puhdistamisen käytäntöjä. Tarkastukset kohdistuivat pääosin asumisyksiköihin, kouluihin ja kerhotiloihin. Yläpölyjen puhdistamista arvioitiin yhteensä 57 kohteessa. Yläpölyjen siivous oli huomioitu tarkastetuissa siivoussuunnitelmissa lähes 90 %:ssa. Siivoussuunnitelmat toteutuivat melko hyvin. Noin 80 %:ssa tarkastetuissa kohteissa puhdistettiin yläpölyt 1–3 kuukauden välein. Muissa kohteissa yläpölyjä puhdistettiin harvemmin, jopa kerran vuodessa.

Tarkastuksilla arvioitiin, säilytetäänkö ylätasolla paljon tavaraa ja ovatko ylätasot siivottavissa. Tarkastetuista kohteista 40 % säilytti tavaraa ylätasolla, vaikka tavaran säilyttäminen ylätasolla vaikeuttaa ylätasojen puhdistamista. Neljänneksessä kohteista ei yläpölyjä havaittu lainkaan ja 65 %:ssa kohteista pölyä oli vain vähän. Yhdessä kohteessa pölyä oli paljon.

Tarkastuksilla ohjeistettiin säilyttämään tavaroita suljettavissa kaapeissa ja hankkimaan riittävä määrä säilytystilaa tavaroille. Valvontaprojektin myötä useat kohteet tarkensivat entisestään käytäntöjään yläpölyjen puhdistamisessa.

Hellejaksojen vaikutus sisäilman lämpötiloihin (toteutus vain, mikäli tulee hellekesä)

Projekti ei toteutunut, koska kesällä 2023 ei esiintynyt pitkiä hellejaksoja.

1.3 Haittaeläinasiat

Ilmoitukset haittaeläimistä ovat työllistäneet viime vuosina enenevässä määrin. Asuinalueilla koetaan monesti haittaa linnuista ja jyrsijöistä. Erityisesti rottien määrä tuntuu lisääntyneen ja niiden torjunta on vaikeampaa, koska enää kuluttajakäyttöön ei ole saatavilla torjunta-aineita. Rottien torjunnasta ja ennaltaehkäisystä annetaan paljon neuvontaa puhelimitse ja tarvittaessa asuinalueille käydään jakamassa tiedotteita.

Elintarvikevalvonnan tarkastuksilla on kahtena viime vuonna jouduttu antamaan kehotuksia ja käyttämään pakkokeinoja haittaeläimiin liittyen. Haittaeläinhavainnot ovat olleet pääosin jyrsijöihin liittyviä.

1.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Vuoden 2023 alussa terveystarkastuksen suunnitelmallisen valvonnan piirissä oli 132 tupakkalain mukaista valvontakohtetta (tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikat ja ravitsemisliikkeiden tupakointitilat). Valvontakohteisiin tehtiin yhteensä 47 tarkastusta, joka on 78 % suunnitellusta määrästä. Tupakkavalvonnan resurssit jouduttiin siirtämään elintarvikevalvontaan loppuvuodesta.

KOUVOLA

Vuonna 2023 myönnettiin 9 tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupaa. Kolmeen taloyhtiöön määrättiin vuonna 2023 tupakointikielto koskien huoneistojen parvekkeita.

Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuoden 2023 alussa 58. Myyntipaikkoihin tehtiin 18 tarkastusta, mikä oli 120 % tavoitteesta. Vuoden aikana myönnettiin viisi uutta myyntilupaa.

1.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkäripalvelujen saatavuus sekä peruseläinlääkäripalvelujen että kiireellisen eläinlääkäriavun osalta täytti vuoden 2023 aikana valtakunnallisen EHO-ohjelman saatavuus- ja laatuavoitteet. Palvelut on pystytty antamaan käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä. Myös terveydenhuoltokäynnit on pystytty järjestämään asiakkaiden tilausten mukaisesti.

Eläinlääkintähuollossa oli vuonna 2023 yhteensä 9 269 potilaskäyntiä. Taulukossa 5 on eritelty eläinlääkärikäyntimäärät virka- ja päivystysaikoina. Eläintautilain mukaisiin valvontaohjelmiin liittyviä tarkastuksia tehtiin vuonna 2023 kaksi. Muut eläintautilain mukaiset käynnit (esim. vientitarkastukset) tehtiin tarpeen mukaisesti.

Taulukko 5 Eläinlääkärikäyntimäärät virka- ja päivystysaikoina

Suoritetyyppi	Virka-aika	Päivystys
Pieneläinvastaanottokäynnit	7611	743
Sairaskäynnit	658	211
Terveydenhuoltokäynnit	46	0

Eläinsuojelu ja muu valvontaeläinlääkärien suorittama valvonta

Eläinsuojeluilmoituksia vastaanotettiin 312 vuonna 2023. Eläinsuojelulain 39 § mukaisia epäilyyn perustuvia tarkastuskäyntejä tai tarkastusyrytyksiä tehtiin yhteensä 282 kpl. Lisäksi valvontaeläinlääkäri on tehnyt 10 muuta käyntiä, joista neljä on tehty asianosaisen kuulemiseksi ja kuudessa viety asiakkaalle päätös tiedoksi. Ilmoituksenvaraisia kohteita tarkastettiin kolme osana Etelä-Suomen Aluehallintoviraston eläinnäyttely -projektia. Kokonaiskäyntimääräksi on valvontasuunnitelmassa arvioitu 350 käyntiä.

Eläinsuojelutarkastuskäyntien jakauma:

- 1. tarkastus: 126 kpl
- Uusintatarkastus: 30 kpl
- Tarkastusyritys (eläimen omistajaa ei tavoitettu): 126 kpl

Hallintopäätöksiä tehtiin eläinsuojelulain (§ 42 ja § 44) nojalla 38 kappaletta, joista viidessä päädyttiin viranomaisen suorittamiin kiiretoimenpiteisiin (§ 44). Muita päätöksiä tehtiin kaksi kappaletta. Tarkastusten yhteydessä suoritettiin tarpeen mukaan myös muun substanssilainsäädännön alaista valvontaa, esimerkiksi eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa. Näitä suoritteita ei ole erikseen tilastoitu. Tutkintapyyntöjä laadittiin kuusi kappaletta ja lisäksi tehtiin yksi rikosilmoitus eläintenpitokiellon rikkomisesta. Poliisille annettiin virka-apua kolme kertaa menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa ja poliisilta pyydettiin virka-apua kaksi kertaa. Vuonna 2023 tehtiin yksi sivutuotelainsäädännön alainen hautaamisen valvonta tuotantotilalla.

2 Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus

2.1 Elintarvikevalvonta

2.1.1 Valvonnan kattavuus toimialoittain

Elintarvikevalvonnan piirissä olevia kohteita oli alkutuotanto mukaan lukien 1515 kpl, joissa eri toimintoja yhteensä 1795. Oiva-tarkastuksien piirissä olevista 650 toimipaikasta (760 toimintoa) tarkastettiin 254 kpl ja tarkastettuja toimintoja oli 276 kpl. Valvonta kattoi 71 % toimipaikoista.

2.1.2 Valvonnan painopisteet

- [Ruokaviraston suunnittelemissa valtakunnallisista painopistealueista](#) vain osa eteni kuntatason toteutukseen vuoden 2023 aikana.

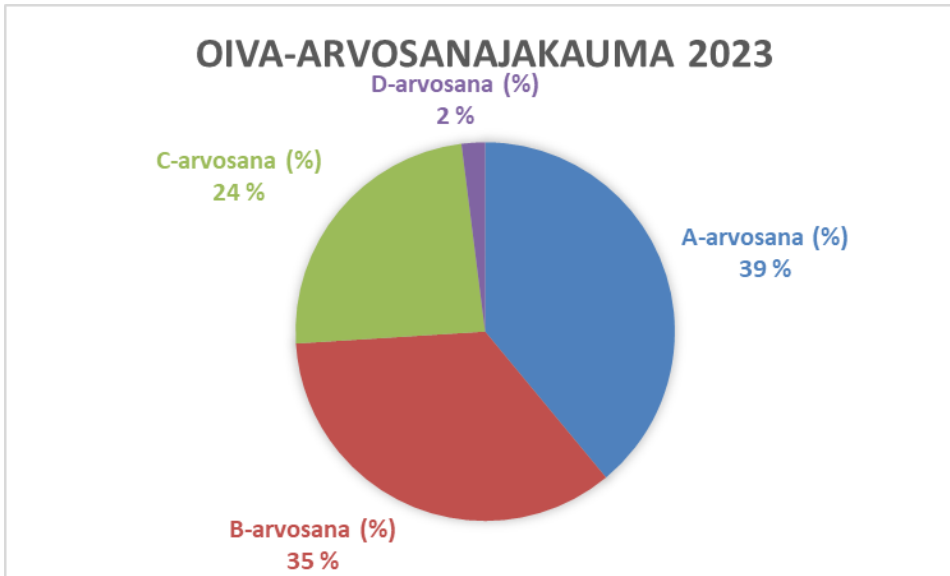
- [Lämpötilahallinta elintarvikehuoneistoissa](#) oli painopiste, jota tarkastettiin lähes kaikilla Oiva-tarkastuksilla.
 - [Tuotteiden jäljitettävyys](#)-painopiste ei edennyt vuoden 2023 aikana kuntatoteutukseen.
 - [Valvojan työkalupakki](#) -painopiste eteni Ruokavirastossa mutta kuntatyössä siitä hyödyttiin vasta Ruokaviraston uusien nettisivujen osalta.
 - [Kohteet valvonnan piiriin](#) –painopiste haarukoi valtakunnallisesti valvonnan ulkopuolella olevia kohteita alv-rekisteristä. Kouvolaan tuli yksi ilmoitus mahdollisesta valvonnan ulkopuolella olevasta kohteesta, jota selvitettiin. Kohteiden puuttumista valvonnasta on myös itse pienimuotoisesti haarukoitu esim. toisilta viranomaisilta saatujen tietojen pohjalta.
 - Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaistyössä -painopiste koulutti valvojia ahkerasti myös vuonna 2023. Teams-koulutusta saatiin 6 kertaa mm. Tullin ja valvontaviranomaisten yhteistyöstä ja etämyynnin valvonnasta.
 - [Pandemiavalmiuden kehittäminen](#) -painopiste eteni Ruokaviraston sisäisenä vuonna 2023.
- Omia painopisteitä oli ohjaus- ja neuvontakäynnit, joista kerrotaan tarkemmin kappaleessa 4.
- Elintarvikevalvontatiimissä on sovittu, että Oiva-tarkastuksilla tarkastetaan aina tietyt yhteisesti sovitut asiat, mikäli ne koskettavat tarkastettavaa toimintaa. Nämä asiat on valittu riskiperusteisesti jo Oiva-tarkastuksien alussa v. 2013. Vuonna 2023 näitä asioita tarkastettiin erilaisissa kohteissa yhteensä 2633 kertaa (taulukko 6).

Taulukko 6 Kouvolan elintarviketiimin omat Oiva-painopisteet ja niiden tarkastusmäärät. Painopisteet 6.2.–6.9. ovat myös Ruokaviraston asettamia valtakunnallisia painopisteitä.

Painopiste	3.1. Tilojen yleinen siisteys ja puhtaus	3.2. Työvälineiden, laitteiden ja siivousvälineiden puhtaus	4.1. Henkilökunnan työtapojen hygieenisuus	4.2. Käsihygienia	4.3. Työvaatteet	6.2. Kylmäsäilytys yksen lämpötilahallinta	6.3. Kuumana säilytyksen lämpötilahallinta	6.5. Valmistusprosessien lämpötilahallinta	6.6. Pakasteiden lämpötilahallinta	6.9. Lämpötilahallinta myynnissä ja tarjoilussa	7.1. Myynnin ja tarjoilun hygienian	10.1. Erillään pito ja ristikontaminaatio	18.1. Oiva-raportin esilläpito
Tarkastettu (krt)	300	308	223	253	212	273	55	141	236	198	129	99	206

2.1.3 Tarkastuksilla esiin tulleet epäkohdat sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi

Elintarvikevalvonnan osalta 74 % Oiva-tarkastuksista sai parhaan tai toiseksi parhaan arvosanan (kuva 1.). Oiva-tarkastuksista parhaimman A- arvosanan sai 39 % tarkastetuista kohteista Hyvään B-arvosanaan ylsi 35 % ja korjauskehotuksen määräaikoineen sai 24 % tarkastuksista. Seitsemässä tarkastuksessa annettiin huonoin D-arvosana (2 %).

Kuva 1 Oiva-arvosanojen jakauma (%)

Yksi tarkastus sisältää useita [arvioitavia asioita](#), joiden pohjalta tarkastuksen yleisarvosana muodostuu huonoimmat yksittäisen arvosanan perusteella. Yksittäisten arvioitavien asioiden arvosanajakauma on esitetty kuvassa 2. Tarkastetuista asioista 82 % oli vaatimusten mukaisella tasolla (A-arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 11 % (B-arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 6 % (C-arvosana). Vakavaa terveysvaaraa tai kuluttajan harhaanjohtamista oli seitsemässä paikassa (D-arvosana). Yleisimmät syyt D-arvosanaan ja pakkokeinoihin olivat tuhoeläimet tai tilojen, pintojen ja välineiden likaisuus.

Yhdellä tarkastuksella annetaan seuraamus jokaisesta tarkastetusta asiasta, jos on jotain huomautettavaa. Asioiden kuntoon saattamiseksi Oiva-tarkastuksilla ohjausta ja neuvontaa annettiin 616 kertaa, korjauskehotuksia 354 kertaa ja pakkokeinoihin johtaneita havaintoja tehtiin 13 asiasta.

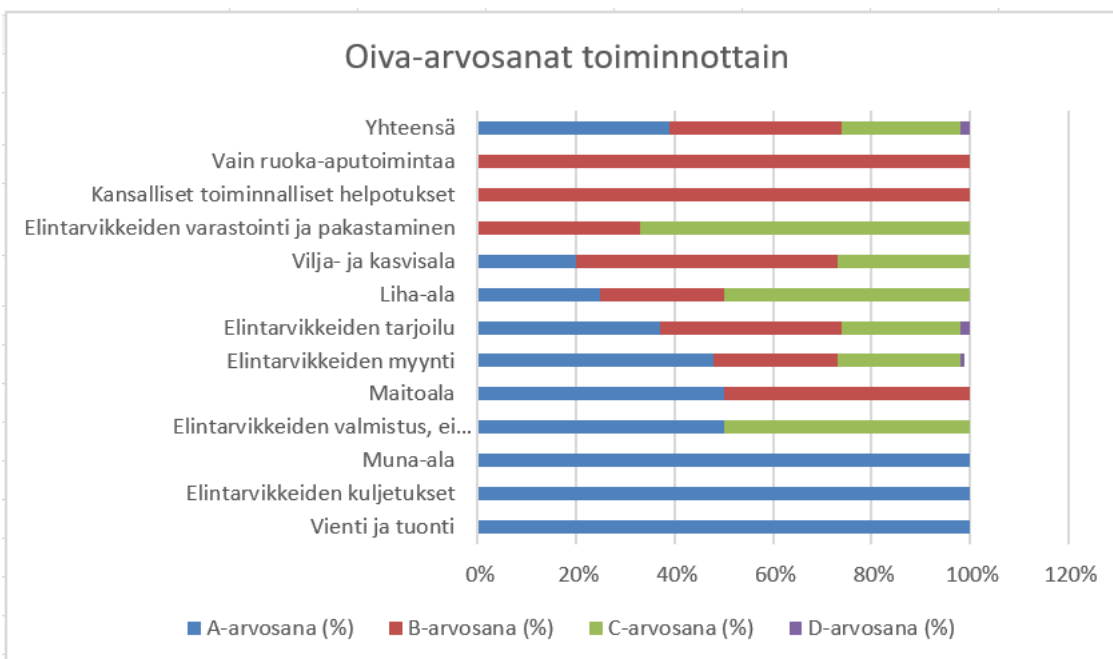
Kappalemäärissä laskettuna eniten korjauskehotuksia (C-arvosana) annettiin

- elintarvikkeiden lämpötilahallinnasta (83 krt),
- tilojen, pintoja ja välineiden puhtaudesta (73 krt),
- tilojen ja laitteiden soveltuvuudesta ja kunnosta (41 krt),
- omavalvonnasta (37 krt),
- omavalvontanäytteistä (24 krt),
- omavalvontanäytteiden otosta (26 krt).

Kuva 2 Elintarvikelain mukaisilla suunnitelmallisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma suhteessa tarkastettuun asiakokonaisuuteen. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehotus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Eniten korjauskehotuksia Oiva-tarkastuksissa annettiin ravintoloille (41 kpl) ja vähittäismyymälöille (18 kpl). Ravintoloita tarkastettiin 115 kpl, joten niistä hieman yli kolmannes sai C-arvosanan. C-arvosanojen määrä on ollut nousussa kolmen edellisen vuoden aikana. Eniten puutteita em. paikoissa todettiin tilojen ja laitteiden yleisessä siisteydessä ja puhtaudessa, lämpötilahallinnassa, omavalvonnassa, tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinnassa, elintarvikkeiden merkinnöissä sekä omavalvontanäytteiden otossa.

Kuva 3 Oiva-arvosanojen jakautuminen toiminnottain

Korjauskehotuksien noudattamista seurattiin määräaikojen jälkeen tehdyillä seurantatarkastuksilla (71 kpl), jotka kohdentuivat 67 toimipaikkaan. Toimintaansa paransi 49 kpl toimipaikoista (72 %). Ne, jotka eivät parantaneet toimintaansa saivat toistamiseen C-arvosanan, josta tehtiin uusi

KOUVOLA

seurantatarkastus. Osa määräajoista annettiin vuoden lopussa, jolloin seurantatarkastukset siirtyivät seuraavan vuoden puolelle. Toiminnan loppuessa ei seurantatarkastusta myöskään tehty. Osa tehdyistä seurantatarkastuksista oli peräisin edellisen vuoden tarkastuksista. Hallinnollisiin pakkokeinoin johtaneiden epäkohtien korjautuminen varmistettiin seurantatarkastuksella. Yhdessä tapauksessa päätöksestä valitettiin ja sen käsittely on kesken hallinto-oikeudessa. Tämänkin kohteen tilannetta seurataan seurantatarkastuksin.

Kontaktimateriaalitarkastuksia tehtiin neljä, joista yksi oli seurantatarkastus. Ne eivät kuulu Oiva-tarkastuksien piiriin.

Alkutuotannon tarkastukset tehdään [tarkastusohjeiden](#) mukaan, joiden pohjalta toimintaa arvioidaan ja arvosana muodostuu. Maidontuotannon tarkastuksista parhaan A-arvosanan sai kahdeksan toimijaa. Kolmelle toimijalle annettiin korjauskehoitus (C-arvosana) määräaikoineen veden laatuun liittyen ja yhdelle haittaeläinten torjuntaan liittyen. Kaikki korjaukset tehtiin tehty annetun määräajan puitteissa. Ehdollisuuteen (TE) liittyvien tarkastettavien asioiden C-arvosanojen osalta tieto välittyi automaattisesti tietojärjestelmästä AVI:iin. Munantuotantotiloille tehtiin kaksi tarkastusta, molemmat toimijat saivat A-arvosanan. Kasvihuone puutarhaviljelijöitä tarkastettiin kaksi ja molemmat saivat tarkastuksesta A-arvosanan. Alkutuotannosta haetuissa valvontaohjelmien mukaisissa elintarvikenäytteissä ei todettu vaatimustenvastaisuuksia (kaikki tulokset eivät ole tiedossa tätä kirjoitettaessa).

Johtopäätökset vuoden 2023 elintarvikevalvonnasta: Vuosi 2023 oli haastava monella tapaa. Kahden terveystarkastajan siirtyminen muihin tehtäviin, kahden terveystarkastajan ja hygieenikkoeläinlääkäriin rekrytoinnit, esihenkilön virkavapaa, useampi sijainen ja vajaukset henkilömäärässä haastoivat ns. normaalia toimintaa. Työnjako tehtiin sen hetkisen tilanteen pohjalta ja sitä mukaan, kun henkilöt vaihtuivat. Työnjakoa jouduttaneen miettimään kevään 2024 kehityspäivässä vielä uudelleen, jotta työt jakautuvat tarkoituksenmukaisesti eri valvojien kesken. Uusien henkilöiden perehdytyksiin pyrittiin panostamaan mutta vastaavasti ne veivät aikaa valvonnalta. Vastaava terveystarkastaja sijaisti syksyllä esihenkilön virkavapaata ja loppuvuodesta osallistui esihenkilön sijaisen perehdytykseen. Hygieenikkoeläinlääkäri aloitti elokuussa Kotkan ja Haminan yhteisvirassa, eikä millään ehtinyt kiritä alkuvuodesta jäänyttä tarkastusvelkaa kiinni. Tarkastusvelkaa jäi yli yhden htv:n verran vuodelle 2024.

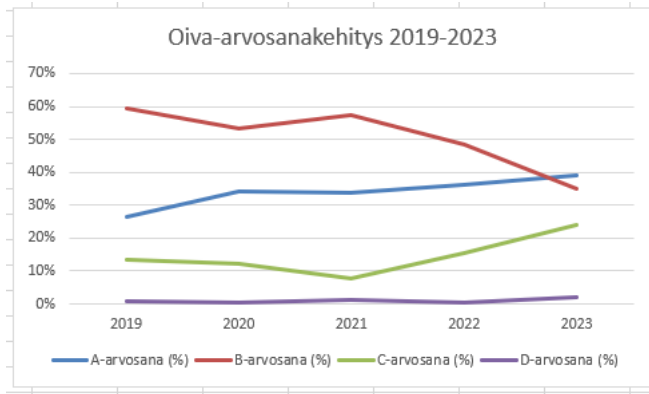
Toimijoiden runsas vaihtuminen ja hyvinvointialueen kohteiden rekisteröinti-ilmoitusten käsittely ruuhkautti valvontaa. Uusien kohteiden aloitustarkastuksia jäi paljon tekemättä, johtuen osittain niihin erikoistuneen tarkastajan vaihtaessa toisiin tehtäviin ennen kesää ja tilannetta päästiin purkamaan kunnolla vasta lokakuussa.

Valtaosa toimijoista jätti rekisteröinti-ilmoituksen tai lopettamisilmoituksen tekemättä ajallaan. Niiden saaminen kulutti myös paljon resurssia. Tähän reagoitiin loppuvuodesta siten, että vuoden 2024 alusta päätettiin ottaa seuraamusmaksu käyttöön ja lopetusilmoituksen hinnaksi määriteltiin 0 €. Näiden kahden toimen vaikutusta seurataan vuoden 2024 aikana.

Ruokaviraston elintarvikehygienijaoston kasvistiimin käynnillä esiinnoussutta alkutuotannon kohdetietojen päivytystä ehdittiin syksyllä aloittaa avomaa puutarhaviljelyn osalta mutta peltoviljelyn tietojen päivittämistä ei resurssisyydestä ehditty tehdä.

Ensimmäistä kertaa 10 vuoteen annettiin A-arvosanoja eniten, mutta vastaavasti C-arvosanoja annettiin enemmän kuin edeltävinä vuosina (kuva 4).

Omien painopisterivien kohdentamista arvioidaan kevään kehityspäivässä valvontatuloksiin pohjautuen. Viime vuoden puolella valitut uudet painopisterivit vuodelle 2024 ovat vuoden 2023 valvontatuloksiakin katsoen osuneet oikeaan. Mahdolliset muutokset omissa painopisteissä sisällytetään vuoden 2025–2029 valvontasuunnitelmaan joko yksi- tai monivuotisina toteutettavina. Resurssit huomioiden tulee vastaavasti hyviä arvosanoja saaneiden kohdetyyppien tarkastuksia riskiperusteisesti harventaa, jos mahdollista. Tätä pohdittaneen myös kevään kehityspäivässä.

Kuva 4 Oiva-arvosanat vuosilta 2019–2023. Vuonna 2023 annettiin A-arvosanoja enemmän kuin muita arvosanoja

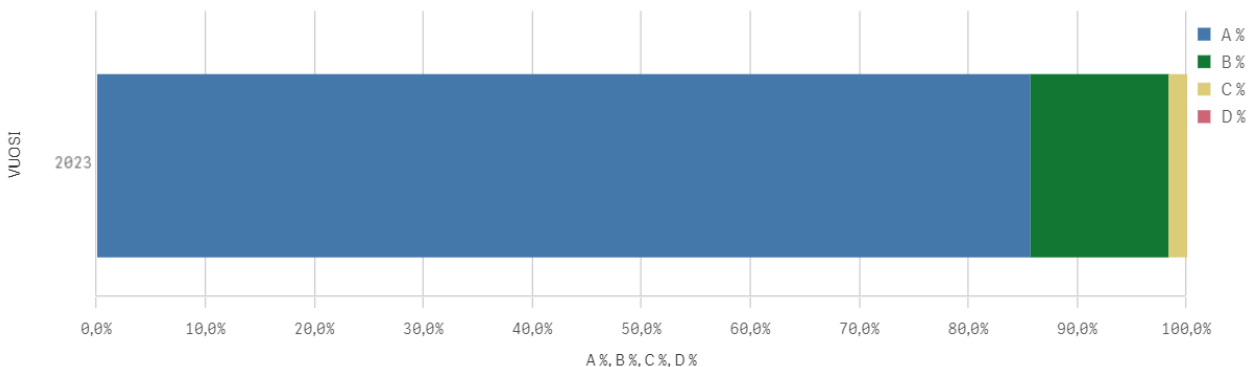
2.2 Terveydensuojelu

Terveydensuojelulain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia valvontakohteita oli vuoden 2023 alussa yhteensä 511 kpl ja niistä tarkastettiin 156 eri kohdetta. Näin ollen vuonna 2023 valvonta kattoi noin 31 % kohteista.

Valvontasuunnitelmassa oli painopistealueina omavalvonnan tukeminen, elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö sekä radonvalvonta. Valvontakohteille jaettiin omaa omavalvontaohjetta tarkastuksien yhteydessä ja käytiin omavalvontaa muutoinkin läpi tarkastuksilla. Myös radonvalvontaa tehtiin suunnitelmallisten valvontakäyntien yhteydessä varmistamalla, että sisäilman radonpitoisuus on tutkittu.

Elinympäristöterveyttä pyrittiin edistämään tiedottamalla ja tekemällä yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Yhteistyöpalavereita pidettiin kaupungin liikuntapalveluiden, puhtauspalveluiden, varhaiskasvatuksen ja rakennusvalvonnan kanssa. Lisäksi osallistuttiin kaupunkisuunnittelun kaavapalavereihin. Yhteistyöpalaverit pidettiin myös Kouvolan Veden, Kymenlaakson pelastuslaitoksen, Kouvolan Asuntojen ja Kymen ympäristölaboratorion kanssa. Tiedotuksesta ja viestinnästä on kerrottu tarkemmin kohdassa 4.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla tuli esiin hyvin vähän epäkohtia. Tarkastuksilla tehdyistä havainnoista oli 86 % vaatimusten mukaisella tasolla (A arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 12 % (B arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 2 % (C arvosana). Havaintojen jakauma on esitetty kuvassa 5. Havaintojen jakauma on ollut myös kahtena edellisellä vuonna hyvin samalla tasolla.

Kuva 5 Terveydensuojelulain mukaisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehotus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Yli puolet annetuista kehotuksista (C arvosana) koski sisäilman radonpitoisuuden mittaamista. Seuraavaksi eniten kehotuksia annettiin talousveden lämpötiloihin liittyen. Yksittäisiä kehotuksia

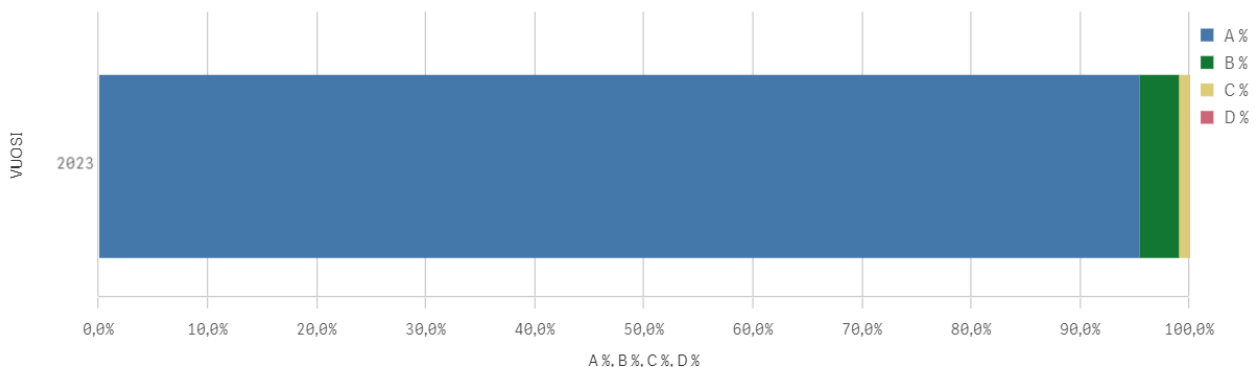
annettiin muun muassa ilmanvaihdosta, pesu- ja wc-tiloista, kalusteista sekä sisälämpötilasta ja vedosta. Jälkivalvontaa tehtiin erikseen tarvittaessa ja vähäisemmistä puutteista jälkivalvonta tehdään seuraavan tarkastuksen yhteydessä.

2.3 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakan myyntipaikkoja oli vuoden 2023 alussa yhteensä 120 kpl ja niistä tarkastettiin 46. Näin ollen valvonnan piirissä oli 38 % tupakan myyntipaikoista. Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuoden 2023 alussa 58 ja niistä tarkastettiin 18. Näin ollen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoista tarkastettiin 31 %.

Valvontasuunnitelmassa oli tupakkavalvonnan painopistealueeksi nostettu tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta sekä omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Markkinoinnin valvontaa ja tuotevalvontaa tehtiin vähittäismyyntipaikkojen valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä. Tarkastuksilla myös omavalvonnasta annettiin tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa. Ehkäisevän päihdetyön kanssa tehtiin yhteistyötä laatimalla yhdessä Kouvolan kaupungin Savuton Kouvola -toimintaohje.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla tuli esiin hyvin vähän epäkohtia. Tarkastuksilla tehdyistä havainnoista oli 95 % vaatimusten mukaisella tasolla (A arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 4 % (B arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 1 % (C arvosana). Havaintojen jakauma on esitetty kuvassa 6. Havaintojen jakauma on ollut myös kolmena edellisenä vuonna hyvin samalla tasolla.

Kuva 6 Tupakkalain mukaisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehotus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Kehotuksien (C arvosana) antaminen liittyi omavalvontasuunnitelman sisältöön, laittoman kaupan ehkäisemiseen sekä myyntikieltoilmoituksen ja myyntilupa-asiakirjan esilläpitoon. Kaikki edellä mainitut kehotukset olivat yksittäisiä.

2.4 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollolle oli asetettu useita valtakunnallisia [painopisteitä](#). Valvontaa tehtiin AVI:n ohjeistuksen mukaan. Koulutuksiin osallistuttiin EU:n eläinterveys sääntöjen 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön sekä EU:n eläinlääkeasetuksen osalta. Uusia lainsäädännön vaatimuksia alettiin soveltaa. Etelä-Suomen Aluehallintoviraston eläinten hyvinvoinnin valvonnan painopisteenä oli pysyvien eläinnäyttelyiden valvonta. Kouvolan alueella tarkastettiin kolme kotieläinpihaa.

Laki eläinten hyvinvoinnista hyväksyttiin eduskunnassa vuonna 2023 ja sen soveltaminen alkoi 1.1.2024.

3 Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Valvontaviranomaisen on varmistettava, että henkilökunnalla on riittävä osaaminen ja että osaamista pidetään tarvittaessa yllä säännöllisellä koulutautumisella. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö osallistuu vuosittain sekä ammatilliseen täydennyskoulutukseen että muuhun koulutukseen. Ammatillisilla täydennyskoulutuksilla on tarkoituksena ylläpitää ja lisätä henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista. Vuosittain järjestetään esimerkiksi ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliset ja alueelliset koulutuspäivät sekä eläinlääkäripäivät. Tämän lisäksi osallistutaan tarjolla oleviin eri teemoilla järjestettyihin koulutuksiin koulutustarpeen mukaisesti. Muuta koulutusta on esimerkiksi tietoturvakoulutukset ja ensiapukoulutukset. Taulukossa 7 on kerrottu terveysturvallisuuden ja eläinlääkintähuollon koulutusmäärät vuonna 2023.

Taulukko 7 Ympäristöterveydenhuollon koulutusmäärät vuonna 2023

Koulutukset vuonna 2023	Ammatillinen täydennyskoulutus (htp)	Muu koulutus (htp)	Yhteensä (htp)
Terveysturvallisuus	87,9	20,2	108,1
Eläinlääkintähuolto	28,9	9,0	37,9
Yhteensä (htp)	116,8	29,2	146,0

Valtakunnallisessa ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmassa on asetettu koulutustavoitteeksi keskimäärin kahdeksan koulutuspäivää vuodessa viranhaltijaa kohden. Linjauksen mukaan koulutuspäiviksi voidaan varsinaisten koulutuspäivien lisäksi lukea muutakin ammattitaidon edistämistä, kuten työhönsäilyä osallistuminen, malliasiakirjoihin perehtyminen tai muu suunnitelmallinen pätevyyden ylläpito. Ympäristöterveydenhuollon koulutuspäivien yhteenlaskettu määrä oli 108,1 henkilötyöpäivää, joka on keskimäärin noin 7,3 koulutuspäivää henkilöä kohden. Tähän ei kuitenkaan ole sisällytetty henkilöstön omaehtoista asioihin perehtymistä, joten todennäköisesti kahdeksan koulutuspäivän tavoite täyttyy.

4 Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä

4.1 Ohjaus- ja neuvonta

Koulutukset ja ohjauskäynnit toteutettiin valvonnan perusmaksulla saaduilla tuloilla. Koulutuksien ja ohjauskäyntien suunnittelussa hyödynnettiin elintarvikevalvonnassa ylemmän korkeakoulututkinnon käyneen terveystarkastajan [opinnäytetyön](#) ja suunnitelmallisen valvonnan tuloksia vuodelta 2022. Ohjauskäyntien toteutuksesta vastasi pääosin harjoittelija. Syksyllä 2022 aloittaneen projektityöntekijän mediaosaaminen ja työpanos siivittivät ohjaus- ja koulutusmateriaalien työstöä kansantajuisempaan ja informatiivisempaan suuntaan myös keväällä 2023.

Koulutukset päätettiin toteuttaa kahdella eri tavalla; koulutusvideoilla ja kohdennetuilla käynneillä

4.1.1 Koulutusvideot

Vuonna 2022 laadittiin koulutusvideoita ja niitä markkinoitiin kohdennetusti toimijoille (ravintola- ja kahvilatoimijat, vesiosuuskunnat) vuoden 2023 aikana. Elintarvikevalvonnan [ohjevideoita](#) on kolme. Lisäksi on vesiosuuskunnille suunnattu [ohjevideo](#), jossa ohjeistetaan talousvesinäytteenotossa huomioon otavat asiat. Koulutusvideoiden tekoa ei jatkettu vuonna 2023. Koulutusvideoita on katsottu yhteensä 340 kertaa (tilanne helmikuussa 2024).

4.1.2 Kohdennetut käynnit

Ohjaus- ja neuvontakäyntien aiheet, sisältö ja kohderyhmä suunniteltiin etukäteen. Elintarvikevalvonnassa kohdennettuja käyntejä tehtiin kahdenlaisia. Ensimmäiset ohjaus- ja neuvontakäynnit (23 kpl) tehtiin pääsääntöisesti kohteisiin, joiden käsihygieniassa oli edellisenä vuonna ollut huomautettavaa. Käynnillä keskusteltiin kertakäyttökäsineiden hygieenisestä käytöstä, oikean käsinemateriaalin valinnasta ja jätettiin pieni info aiheesta. Toiset kohdennetut ohjaus- ja neuvontakäynnit (22 kpl) tehtiin kohteisiin, jotka tarjosivat lihaa sisältäviä annoksia. Käyntien tarkoitus oli selvittää ilmoitetaanko tarjoilupaikoissa myynnissä olevien annosten lihan alkuperämaa asiakkaalle kirjallisesti, kuten Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 154/2019 on määritetty ja jätettiin aiheesta pieni info. Molempien kohdennettujen ohjaus- ja neuvontakäyntien tuloksista tehtiin [yhteenvedot](#), jotka julkaistiin elintarvikevalvonnan nettisivuilla.

Terveysuojelussa kiinnitettiin erityisesti huomiota oikeanlaisiin talousveden lämpötiloihin legionellabakteerin lisääntymisriskin vuoksi. Suunnitelmallisten valvontakäyntien lisäksi talousvesinäytteenoton yhteydessä mitattiin sekä kylmän että kuuman veden lämpötilat ja annettiin ohjausta oikeanlaisista lämpötiloista (21 kohdetta).

4.2 Esitykset ja luennot

Elintarvikevalvontaa pyydettiin pitämään kuntapuheenvuoro aiheesta Elintarvikevalvonnan seuraaminen ja jatkuva parantaminen. Ruokaviraston järjestämällä elintarvikevalvonnan valtakunnallisilla koulutuspäivillä (n. 370 kuulijaa). Elintarvikerikollisuuden valvontaverkoston kevään ja syksyn tilannekuvapalaverieissa pidettiin esitykset alueellisesta tilanteesta (150 + 150 kuulijaa).

Envirovetin Laatupäivässä pidettiin luento Valvonnan perusmaksun kohdentamisesta ohjaukseen (38 kuulijaa). Syksyllä esiteltiin Viranomaiset Manskilla- tapahtumassa Oivaa sloganilla Oiva 10-v.

Aiemmista vuosista poiketen ammatillista elintarvikekoulutusta antaville koulutusyksiköille ei pidetty erillisiä koulutustilaisuuksia mutta terveydenhuolto-opiskelijoille pidettiin esitys ympäristöterveydenhuollosta (21 kuulijaa). Lisäksi pidettiin Kouvolan kaupungin Ruokapalveluille esitys haastavista Oiva-aihealueista (12 kuulijaa). Myös Kymenlaakson Hyvinvointialueen elintarvikekohteiden aluepäälliköille pidettiin esitelmä vuoden 2022 valvontatuloksista heille siirtyneiden kohteiden osalta ja vuoden 2022 opinnäytetyössä nousseista koulutustarpeista (7 kuulijaa).

Päijät-Hämeen ympäristöterveys kutsui Kouvolan elintarvikevalvonnan vieraakseen keväällä. Tapaamisessa esiteltiin mm. valvonnan jatkuvaa parantamista valvontatuloksiin pohjautuen (9 kuulijaa).

Terveysvalvonta piti luennon Puhjonrannan kurssikeskuksessa 6-luokan leirikoululaisille uimarantaveden tutkimuksista (n. 30 kuulijaa). Lisäksi oltiin esittelemässä Kouvolan kauppatorilla Marttakahvion kesäpäivillä rottien torjuntaa (n. 5 osallistujaa).

4.3 Muu viestintä

Terveysvalvonta laatii vuosittain viestintäsuunnitelman, johon listataan teemoja, joista tullaan tekemään tiedotteita tai some-julkaisuja. Viestintäsuunnitelmassa on viikottaiset aikataulutavoitteet julkaisujen tekemiselle. Suurin osa on ympäristöpalvelujen Facebook-tilillä tehtäviä julkaisua, mutta ajankohtaisista asioista tiedotetaan myös omilla internetsivuilla, paikallismedioiden kautta sekä kuntalaisten asukaslehdessä ja henkilöstölehdessä.

KOUVOLA

Vuosina 2022–2023 olleen projektityöntekijän avulla viestintää kehitettiin entisestään ja Facebook-julkaisujen kattavuutta alettiin seurata. Vuonna 2023 Facebook-päivityksiä tehtiin 47 kpl ja niiden yhteenlaskettu kattavuus oli 43 223 henkilöä. Yksittäinen julkaisu tavoitti 230–9031 henkilöä ja keskiarvo oli 961 henkilöä. Uimarantojen vedenlaatua koskevat tiedotteet olivat luetuimpia. Myös marjojen käsittelyä ja ostoa, energialisäkeprojektia, siipikarjan sisälläpitovelvollisuutta, avantouintinäytteenottoa, Saha-ilmoitusta, rottien torjunnan esittelyä ja maailman ympäristöterveyspäivää koskevat julkaisut saivat keskiarvoa suuremman kattavuuden.

Valvontaprojektien tuloksista tiedotettiin paikallismedioiden kautta. Lisäksi omilla internetsivuilla tiedotettiin lintuinfluenssasta ja asiakastyytyväisyyskyselystä. Kuntalaisten asukaslehdessä julkaistiin Oiva-raportti 10-vuotta -artikkeli ja omassa henkilöstölehdessä oli juttu vastaavan terveystarkastajan työskentelystä Ruokavirastossa.

5 Toiminnan laadullinen arviointi

Ympäristöterveydenhuollolla on käytössä EnviroVetin LaatuNet-laadunhallintajärjestelmä. Laadunhallintajärjestelmän avulla on saatu yhdenmukaistettua valvontakäytäntöjä ja kehitettyä jatkuvasti laadunhallintaa. Kouvolan ympäristöterveydenhuollolla on myös LaatuNet laatukäsikirja.

Laadunhallinta koostui vuonna 2023 pääosin poikkeamahallinnasta ja auditoinneista. Poikkeamille on koontitaulukko, johon kirjattiin vuoden aikana esiintyneitä poikkeamia. Eläinlääkintähuollolle ja terveystarkastajalle on erilliset poikkeamataulukot.

Sisäisille auditoinneille laadittu auditointiohjelma toteutui hyvin. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö toteutti itse sisäiset auditoinnit. Henkilöstöstä neljä on käynyt sisäisen auditoijan koulutuksen. Sisäiset auditoinnit kohdistuivat vuonna 2023 laskutukseen (seuranta-auditointi), Oiva-tarkastuksien lämpötilahallinnan riveihin (C-arvosanat) ja tarkastuspöytäkirjojen lähetyksaikoihin. Auditoinneissa esiin tulleet virheet pyrittiin korjaamaan. Auditointien tulokset käytiin läpi henkilöstön kanssa ja ne tallennettiin myös LaatuNetiin.

LaatuNet toteutti interkalibrointeja, joihin osallistuttiin. Interkalibrointien aiheina olivat asunnontarkastusprosessin sisäinen auditointi ja eläintauti nautatilalla. Interkalibrointien perusteella saatiin tietoa, kuinka yhdenmukaisesta valvontasta on henkilöstön välillä sekä valtakunnallisesti. Lisäksi LaatuNet toteutti valtakunnallisen asiakastyytyväisyyskyselyn, johon myös Kouvolan ympäristöterveys osallistui. Vastauksia saatiin hyvin vähän, joten kyselyn toteuttaminen ei onnistunut toivotusti.

Vuodelle 2023 asetetut omat laatutavoitteet olivat asiakkaiden tasapuolinen kohtelu, toimintatapojen ja valvonnan yhtenäisyys ja tehokkuus. Edellä mainituilla auditoinneilla ja interkalibroinneilla saatiin edistettyä laatutavoitteita.

AVI ei tehnyt vuonna 2023 Kouvolan valvontayksikköön arviointi- ja ohjauskäyntiä. Kyseinen arviointi- ja ohjauskäynti on tehty koko ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2015 ja elintarvikevalvontaan vuonna 2019.

6 Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteet

6.1 Epidemiat

Terveysvalvonnalla, Kymenlaakson hyvinvointialueella ja vesilaitoksilla on yhteinen työryhmä elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämiseen. Työryhmä kokoontui kolme kertaa vuonna 2023. Terveysvalvonnasta on edustus myös varuskuntien epidemiatyöryhmissä, jotka molemmat kokoontuivat kerran vuonna 2023.

KOUVOLA

Vuonna 2023 oli yksi useamman sairastuneen henkilön ruokamyrkytyspäily, josta tehtiin myös RYMY-ilmoitus. Kyseisen ruokamyrkytyspäilyn ei voitu osoittaa olevan elintarvikeperäinen, sillä asianosaisilta ei saatu tarvittavia tietoja ruokamyrkytyspäilyn selvittämiseksi.

Heinäkuun lopulla oli epidemia, jonka aiheuttajaksi epäiltiin Koivusaaren uimarannan uimavettä. Sairastuneita saatiin tietoon 57 ja heitä yhdisti uiminen Koivusaaren uimarannalla.

Uimavesivälitteisestä epidemiasta tehtiin valtioneuvoston asetuksen (1365/2011) mukaisesti ilmoitus epidemiaepäilystä ja selvitys ilmoitus. Tapauksen selvittely vei paljon resursseja ja henkilöstöä oli kesälomakaudella muutoinkin vähemmän. Uimavesinäytteiden ja potilasnäytteiden tuloksista ei löytynyt suoraa yhteyttä eikä epidemian aiheuttajaa saatu selville.

6.2 Sairastumis- ja haittaepäilyilmoitukset

Ilppa-ilmoituspalvelussa on käytössä valtakunnallinen sähköinen ilmoituspalvelu, jossa kuntalaiset voivat ilmoittaa sairastumisesta tai muusta terveyshaittaepäilystä, jonka epäillään aiheutuneen elintarvikkeesta, talousvedestä tai uimavedestä. Vuonna 2023 edellä mainittuja ns. saha-ilmoituksia tehtiin yhteensä 78.

Vuonna 2023 oli 41 ruokamyrkytyspäilyä, joissa oli kyseessä yksittäisten henkilöiden oirehtiminen. Kyseiset tapaukset eivät kuitenkaan olleet epidemioita.

Kymenlaakson hyvinvointialueen kautta tuli tietoon sairastumistapaus, jonka aiheuttaja oli legionellabakteeri. Tapauksesta oltiin yhteydessä Terveiden ja hyvinvoinninlaitokseen (THL), jonka kanssa käynnistyi selvitystyö tartuntalähteen selvittämiseksi. Kolmesta eri kohteesta otettiin vesinäytteitä yhteensä 15 kpl. Legionellabakteeria todettiin raja-arvon ylittävä pitoisuus yhdessä tutkituista kohteista.

Talousveden laatuongelmia selvitettiin Tornioinmäen alueella, jossa verkostovedessä todettiin laatutavoitteiden ylittäviä pitoisuuksia rautaa. Syyksi epäiltiin veden virtaussuuntien vaihteluita verkostossa, joista aiheutui rautasakan irtoamista putkistosta. Korjaavana toimenpiteenä vesilaitos huuhteli verkostoa useaan otteeseen ja teki paineilma-vesihuuhtelun.

6.3 Varautuminen

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelma päivitettiin loppuvuodesta 2022. Päivitetty valmiussuunnitelma on hyväksytty toimialan valmiusryhmässä 21.2.2023. Valmiussuunnitelmaa päivitetään jatkuvasti.

Terveysvalvonta osallistui heinäkuussa puolustusvoimien valmiusharjoitukseen ja oli osittain mukana myös lokakuussa pidetyssä Carpenter Engineered Foams Oy:n suuronnettomuusharjoituksessa.

Kesällä ja alkusyksystä 2023 varauduttiin valtakunnallisesti pahentuneeseen lintuinfluenssatilanteeseen. Suomessa todettiin kesällä 2023 poikkeuksellisen suuria luonnonvaraisten lintujen joukkokuolemia H5N1-virusinfektion seurauksena. Yksikössä varauduttiin lintujen joukkokuolemiin ja sairastumisiin laatimalla valtakunnallisen ohjeistuksen lisäksi sisäisiä ohjeita tarvittaviin toimenpiteisiin, tehtävänjakoon ja kuolleiden lintujen käsittelyyn sekä suojautumiseen. Ilmoituksia kuolleista ja sairastuneista linnuista taulukoitiin kesästä 2023 lähtien, ja ilmoituksia saatiin yhteensä 11 kpl. Ilmoitusten perusteella kahdessa tapauksessa lähetettiin kuollut lintu Ruokavirastoon. Lintuinfluenssaa ei todettu lähetetyistä näytteistä.

6.4 Häiriötilanteet

Vuonna 2023 oli yksi talousveden häiriötilanne, joka koski kahta vedenjakelualueetta Pohjois-Valkealassa. Häiriötilanteen käynnisti vesinäytteessä todetut enterokokkibakteerit, joiden takia

KOUVOLA

veden käytölle asetettiin käyttörajoitus. Kyseessä oli varotoimenpide sairastumisten ehkäisemiseksi. Uusinta- ja lisänäytteet osoittautuivat puhtaiksi ja rajoitus voitiin purkaa. Rajoitus oli voimassa kaksi vuorokautta. Syy yksittäisessä näytteessä todetuille bakteereille jäi epäselväksi. Häiriötilanteesta tehtiin talousvesiasetuksen edellyttämät ilmoitukset aluehallintovirastolle, Valviralle, STM:lle ja ELY-keskukselle. Tapaukseen ei liittynyt sairastumisia.

7 Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

Valvonnasta kertyneet kokonaistulot olivat 329 598 €. Valvonnan tulojen jakaantuminen on esitetty taulukossa 8.

Taulukko 8 Valvonnan tulojen jakaantuminen

Valvonnan toimiala	valvonnan perusmaksu / vuosimaksu	valvontamaksut (tarkastukset, näytteenotot, ilmoituksen käsittely)	maksut yhteensä
Elintarvikevalvonta	78 765 €	79 822 €	158 587 €
Terveysturvajärjestelmä	34 350 €	37 388 €	71 738 €
Tupakkavalvonta	90 733 €	1 600 €	92 333 €
Lääkelain valvonta	5 940 €	1 000 €	6 940 €
		Maksut yhteensä	329 598 €

Valvonnasta saadut tulot ovat kohdistuneet ympäristöterveydenhuollon toimintakulujen kattamiseen eli käytännössä pääosin henkilöresurssien turvaamiseen. Mahdollisuudet toiminnan kehittämiseen ovat hyvin pitkälti sidoksissa henkilöresurssien määrään. Valvonnan perusmaksun tuloja käytettiin rekrytoimalla terveysturvajärjestelmälle määräaikainen projektityöntekijä, jonka työtehtäviin kuului muun muassa viestinnän kehittäminen ja erilaisten kirjallisten ja videoitujen ohjeiden tuottaminen. Elintarvikevalvonnassa tuloja käytettiin myös uudenlaisten ohjaus- ja neuvontakäyntien toteuttamiseen. Näin ollen tulojen kohdentaminen ympäristöterveydenhuollon kehittämiseen olisi tärkeää jatkossakin.

8 Voimavarat

Vuonna 2023 on henkilöstössä ollut melko paljon vaihtuvuutta, jonka vuoksi terveysturvajärjestelmän virat ovat olleet täyttämättä yhteensä n. 0,3 henkilötyövuoden ajan. Myös useiden uusien henkilöiden (yhteensä 13) perehdytykseen on mennyt paljon aikaa. Resurssitilannetta puolestaan paransi huhtikuun loppuun asti työssä ollut projektityöntekijä sekä kolme kuukautta työssä ollut kesätyöntekijä. Myös hygieenikkoeläinlääkärin virka saatiin perustettua ja virka saatiin täytettyä elokuussa. Hygieenikkoeläinlääkärin myötä ympäristöterveyspäälliköltä on vapautunut enemmän aikaa johtamiseen.

Terveysturvajärjestelmän resurssit ovat kohtuulliset suunnitelmallisen valvonnan toteuttamiseen. Henkilöstövoimavarojen jakautuminen eri ympäristöterveydenhuollon toimialojen välillä on esitetty taulukossa 9.

Taulukko 9 Henkilöstövoimavarojen kohdentuminen

Toimiala	Henkilötyövuodet
Terveysturvallisuuden valvonta	4,2
Tupakkalain valvonta	0,3
Elintarvikevalvonta	4,8
Eläinlääkäripalvelut	4,2
Eläinsuojeluvalvonta	1,5
Eläintautivalvonta	0,3
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	0,88
Avustava henkilökunta	3,1
Yhteensä	19,3

Elintarvikevalvonnassa sekä tupakka- ja lääkelain valvonnassa voimavarat suuntautuvat pääosin suunnitelmalliseen valvontaan. Sen sijaan terveysturvallisuuden mukaisessa valvonnassa suunnitelmallisen valvonnan osuus on noin puolet valvonnan kokonaismäärästä. Toisaalta elintarvikevalvonnassa tehtävien korjauskehotusten seurantatarkastuksien määrä on myös viime vuosina ollut nouseva. Myös toimijan vaihdoksia oli vuonna 2023 hyvin paljon, joka lisää tarkastusmääriä.

Eläinlääkintähuollossa kokonaisresurssi koheni vuonna 2023 merkittävästi. Maaliskuusta alkaen Kouvolassa oli viisi praktikkoa; aluksi yksi määräaikaisena ja syyskuusta lähtien kaikki viisi vakinaisessa virassa. Lokakuussa saatiin kuudes määräaikainen praktikko osa-aikaisella sopimuksella. Toinen vakituisista valvontaeläinlääkäreistä oli virkavapaalla maaliskuusta vuoden loppuun, hänelle saatiin sijainen syyskuussa. Huhtikuusta elokuuhun praktikot toimivat valvontaeläinlääkärin työparina valvontakäynneillä. Tarvittaessa kiireellisillä käynneillä valvontaeläinlääkärin työparina oli terveystarkastaja yhteensä 9 kertaa. Valvontaeläinlääkäriresurssin oltua noin 1,5 henkilötyövuotta vuonna 2023, suunnitelman mukaisesta vuosittaisesta tarkastusmäärätavoitteesta sekä suunnitelmallisista ilmoitustensaareiden kohteiden tarkastustavoitteista on jääty. Eläinsuojelutarkastukset on tehty kiireellisyysarvioinnin mukaisesti.

9 Toiminnan kehittämistarpeet

Työajan riittävyyteen pyritään kiinnittämään entistä paremmin huomiota. Terveysturvallisuuden henkilöstölle tehdyn työhyvinvointikyselyn perusteella laadittuun työhyvinvointisuunnitelmaan on asetettu tavoitteita työajan riittävyydelle. Tavoitteena on seurata tehokkaammin pitkin vuotta työtehtävien tasaista jakaantumista sekä kiinnittää huomiota palaverikäytäntöihin. Henkilöstö on osallistunut koulutuksiin, jossa annetaan vinkkejä ajanhallintaan ja tehtävien priorisoinnille. Työajan riittävyys vaatii jatkuvaa kehittämistä.

Myös arvostuksen saaminen on noussut työhyvinvointisuunnitelmassa tavoitteeksi. Tätä pyritään edistämään tuomalla ympäristöterveydenhuollon työtehtäviä paremmin tunnetuksi sekä kaupungin

KOUVOLA

sisäiselle organisaatiolle että kuntalaisille. Tunnettavuutta pyritään edistämään yhteistyöpalaverien ja viestinnän kautta.

Laadunhallinnan sisäisissä auditoinneista esiin nousseita asioita pyritään kehittämään siten, että asiakkaita kohdeltaisiin tasapuolisesti ja toimintatavat ja valvonta olisivat yhtenäisiä. Auditoinneissa esiin nousseita asioita pyritään seuraamaan myös seuranta-auditoinneilla. Tulevalle vuodelle on asetettu laatutavoitteita muun muassa tarkastuskertomusten toimittamisajoille ja ilmoitusten käsittelyajoille.

Valvontatuloksia tulee hyödyntää entistä enemmän toiminnan suunnittelussa ja vaikuttavuuden arvioinnissa. Tärkeintä on turvata valvonnan riittävät resurssit, jotta valvontaa pystytään tekemään suunnitellusti ja puuttumaan yllättäviin poikkeamiin. Elintarvikevalvonnassa seurantatarkastukset työllistävät paljon ja on tarpeen pohtia, olisiko valvonnalla keinoja seurantatarkastusmäärien vähenemiseen pitkällä aikavälillä. Yhtälö ei ole helppo. Apuna voidaan käyttää valvontatuloksia ja kohdentaa ohjauksen eniten puutteita aiheuttaviin asioihin. Myös puutteisiin napakasti puuttuminen on tärkeää. Ruokaviraston uuden ohjeistuksen mukaan jo C-arvosanan antamalla voidaan aloittaa hallinnolliset pakkokeinot asian kuntoon saattamista vauhdittamaan. Tätä tulee tapauskohtaisesti harkita.

Tupakkavalvonnassa on tavoitteena jalkauttaa omavalvonnan tukeminen, tuotevalvonta ja markkinointikiellon valvonta tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään tupakkalain tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on jatkossa lähestyä tupakan vähittäismyyjiä entistä säännöllisemmin infokirjeellä tupakkalainsäädännön muutoksista ja muista ajankohtaisista asioista.

Eläinlääkintähuollossa ja eläinsuojeluvalvonnassa toiminnan kehittäminen kohdistuu lähitulevaisuudessa ennen kaikkea eläinlääkintähuoltolain uudistukseen valmistautumiseen ja toteutukseen. Lakiuudistusta ei ole vielä lopullisesti hyväksytty, joten tarkkaa tietoa ei ole tällä hetkellä uudistuksen aiheuttamista muutoksista tai aikataulusta. Ympäri vuorokautisen päivystyksen hoitaminen säilyy kuitenkin jatkossakin kuntien vastuulla ja edellyttää riittävää eläinlääkäriresurssia, jotta henkilöstön jaksaminen turvataan. Tavoitteena on myös kuudennen vakituisen eläinlääkäripäivystäjän palkkaaminen.

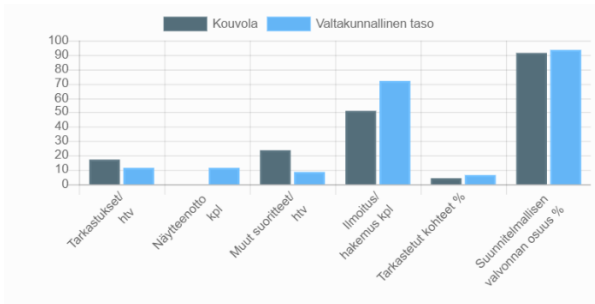
Vuoden 2024 alusta lähtien tulee voimaan uusi laki eläinten hyvinvoinnista, ja uuden lain mukaisten käytäntöjen soveltaminen muotoutuu valtakunnallisesti vuoden 2024 kuluessa. Myös valvontakäyntien raportointi aluehallintovirastoon on muuttunut loppuvuodesta 2023 ja jatkossa raportoidaan entistä tarkemmin eläinsuojeluvalvonnan ohessa tehtävää valvontaa kuten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa. Eläinten hyvinvoinnin valvonnassa kehittämistarpeita ovat eläinsuojeluprosessin nopeuttaminen sekä yhteistyön ja tiedonkulun lisääminen poliisin tutkijoiden kanssa. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnan sisäisen prosessin kehittäminen on myös yksi vuoden 2024 painopisteistä. Valvontaeläinlääkärillä on jo käytössään epäilyyn perustuvien ilmoitusten kiireellisyysluokittelu, jossa on määritelty tavoiteaika sille, kuinka nopeasti ensimmäinen tarkastus tehdään ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen. Hyvin kiireellisten (tarkastus alle kahden vuorokauden kuluessa ilmoituksen vastaanotosta) ja kiireellisten (tarkastus kahden viikon kuluessa ilmoituksesta) osalta tavoiteaika on toteutunut, mutta vähemmän kiireellisiä, kuukauden kuluessa tarkastettavia, ei ole kaikkia ehditty tarkastaa tavoiteajassa. Tämän tavoiteajan seuranta voidaan lisätä. Eläinsuojeluprosessin nopeuttamiseksi voitaisiin määrittää myös prosessin kokonaistavoiteaika, jossa koko eläinsuojeluasia pyritään saamaan päätökseen.

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023 suunni- tellut	2023 toteutu- neet
Lausunnot						
ympäristölupa	15	9	15	12	15	11
rakennuslupa	30	27	17	8	15	10
muut (mm. kaavat)	5	3	19	15	15	31
Ilmoitukset						
elintarvikevalvonta	53	86	68	99	120	178
terveydensuojelu	41	45	38	23	30	45
Hakemukset						
elintarvikevalvonta	1	0	1	1	1	2
terveydensuojelu	1	0	1	1	1	0
tupakkalaki	9	23	5	4	5	10
lääkelaki	4	13	3	1	3	5
Valvottavien toimipaikkojen lukumäärä						
elintarvikevalvonta	755	816	694	634	630	655
alkutuotanto	975	1215	734	934	930	860
terveydensuojelu	581	555	494	487	487	511
tupakkalaki	158	157	124	132	130	132
lääkelaki	69	68	61	58	60	58
Suunnitelmalliset tarkastukset						
elintarvikevalvonta	459	285	359	357	339	302
terveydensuojelu	144	142	148	133	162	158
tupakkalaki	65	56	70	57	60	45
lääkelaki	17	32	29	30	15	18
Muut tarkastukset						
elintarvikevalvonta	17	40	18	21	20	27
terveydensuojelu yleisesti	49	35	64	88	70	25
terveyshaitta (mm. sisäilma, melu)	123	126	100	134	120	120
eläinsuojelu	290	294	340	191	350	281
tupakkalaki	2	1	0	1	1	1
lääkelaki	0	0	0	0	0	0
Hallinnolliset pakkokeinot	3	4	7	6	5	22
Tutkintapyynnöt	0	0	3	0	0	0
Näytteenotto ja mittaus						
elintarvike	41	31	30	90	40	42
terveydensuojelu						
uimavesi	269	140	132	169	142	132

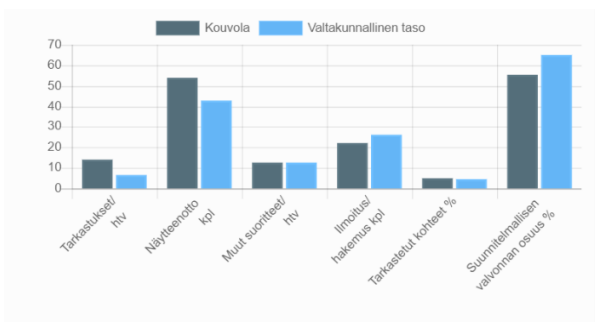
KOUVOLA

talousvesi	163	185	126	128	140	110
asumisterveysmittaukset (mm. melu, radon, sisäilman laatu)	9	50	41	19	15	22
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit	10442	10144	8000	8000	8000	9268

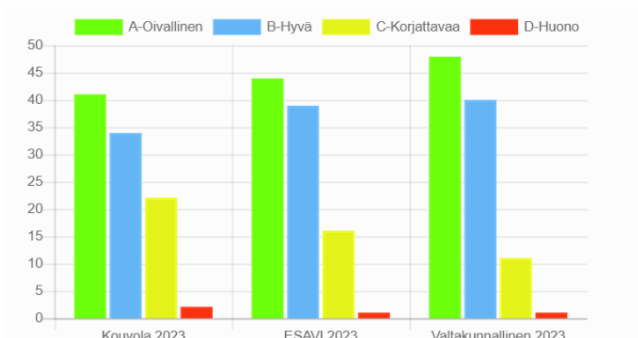
LIITE 2 Valvonnan vertailu valtakunnalliseen tasoon (Lähde LaatuNet)

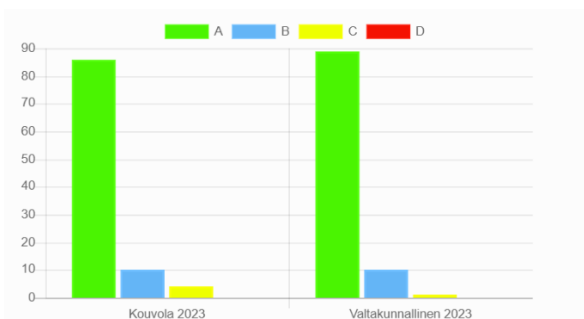
Kuva 7 Elintarvikevalvonta

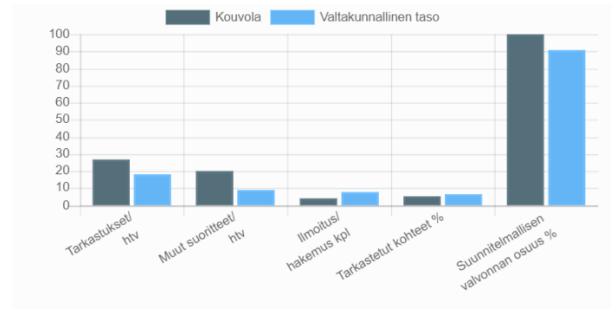
Kuva 8 Terveystarkastus

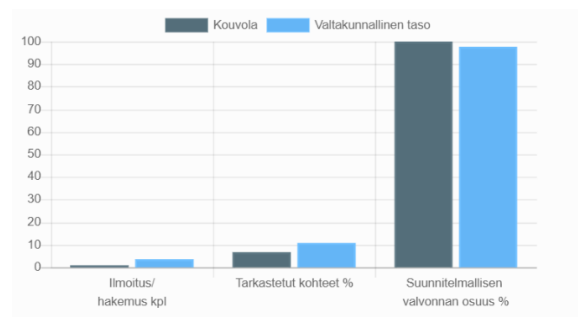
Kuva 11 Oiva-arvosanojen jakauma

Kuva 12 Terveystarkastuslajin mukaisten tarkastusten havaintojen jakauma

Kuva 9 Tupakkalain mukainen valvonta

Kuva 10 Lääkelain mukainen valvonta